

نگاهی به شیوه‌های مدرن و خطرناک نفاق

نفاق دشمن خانگی

عباس رحیمی

بِسْمِ اللَّهِ

جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای شیخ عباس رحیمی از حضرات ائمه جمعه محترم

د از نظر تعهد کامل انقلابی و مخصوصاً علم و دانش روز و قدرت قلمی دارای

امتیاز محضری است و در این رابطه توفیق تصنیف چندین کتاب

الحمد لله تعالی بدست آورده است و فتوحات علمی حسین نوری همدانی

تقریظ آیت الله العظمی نوری همدانی رحمته الله علیه

بِسْمِ اللَّهِ

جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای شیخ عباس رحیمی از حضرات
ائمه جمعه محترم و از نظر تعهد کامل انقلابی و مخصوصاً علم و دانش
روز و قدرت قلمی دارای امتیاز مخصوصی است و در این رابطه توفیق
تصنیف چندین کتاب را الحمد لله تعالی بدست آورده است.

وفقه الله تعالی

حسین نوری همدانی

فهرست

مقدمه.....	۱۱
بخش اول: نفاق در قرآن و احادیث	
نشانه‌های منافق در قرآن.....	۱۷
شیوه مقابله با نفاق از نظر قرآن.....	۲۹
نفاق در احادیث.....	۳۲
نقش نفاق در ابزار قرار دادن دین.....	۳۲
گریه وسیله نفاق.....	۳۲
تفاوتی ندارد چه کسی باشی.....	۳۷
چرب‌زبانی شیوه اهل نفاق.....	۳۸
درد کشنده.....	۳۸
زیان‌رسان.....	۳۹
بدبخت و شقی و متملق.....	۳۹

۶ ■ نفاق، دشمن خانگی

گوینده بی عمل.....	۳۹
زبان و قلبش دو تا است	۴۰
تظاهر به خشوع.....	۴۱
منافق ولایت پذیر نیست	۴۱
سوء استفاده از مسجد ضرار.....	۴۱
منافقین و نهج البلاغه.....	۴۴

بخش دوم: شیوه‌های نوین نفاق

به نام دین به کام دنیا.....	۴۹
هوای نفس عامل بزرگ نفاق.....	۵۱
چوب الهی	۵۵
بر سر دو راهی	۵۵
جنگ علیه امام علی علیه السلام به نام عمره.....	۵۶
قتل پسر پیامبر صلی الله علیه و آله به نام دین	۵۶
دین را وسیله دنیا قرار دادن موجب بدبختی است.....	۵۷
استخدام علم و قرآن برای رسیدن به نان و آب.....	۵۹
دانشمندان حقیقی	۶۰
بدبختی هر دو دنیا در انتظار دین به دنیا فروشان	۶۱
آن‌گاه که دین در برابر دنیا رنگ می‌بازد	۶۳
این گروه‌ها بی‌دینند.....	۶۴
فروش دین برای دنیا دیگران.....	۶۵

فهرست ■ ۷

- علم برای کسب دنیا ۶۶
- هدف از سخنرانی ۶۷
- جاه طلبی با علم ۶۸
- دانشمندی که متهم است ۶۸
- ظاهر سازی برای فریب مردم ۷۰
- کسی که دین را وسیله دنیا قرار دهد مشرک است ۷۱
- بهره مندی از دنیا در حد اضطرار ۷۲
- دنیا طلبی نهایت بی بصیرتی ۷۵
- سوء استفاده از اعتقادات مردم ۷۷
- روضه دین ۷۹
- سیاستی که ضد دیانت است ۸۱
- حلوای زعفرانی برای خرید دین ۸۲
- چاپلوسی نشانه ای از دین به کام دنیا ۸۵
- تملق یا چاپلوسی ۸۶
- تخریب دیگران برای رسیدن به دنیای خود ۸۸
- ریاست طلبی عامل دین فروشی ۹۱
- جاه طلبی بدتر از ریاست طلبی ۹۳
- بیماری جاه طلبی در دسرساز است ۹۵
- وعده های انتخاباتی ۹۶
- جاه طلبان شایسته مسئولیت نیستند ۹۷

- تشنگان شهرت ۹۸
- درجات دنیا از درجات آخرت بازت می دارد ۹۹
- سوءاستفاده از نام مقدس شهید و شهادت به کام دنیا ۱۰۰
- ظاهرسازی زاهدانه ۱۰۲
- سوءاستفاده کردن از شعائر دینی ۱۰۴
- فرعون هم برای فریب مردم دین را وسیله قرار داد ۱۰۵
- نقش بصیرت در رسوائی فریبکاران ۱۰۶
- مظلومیت و غربت دین ۱۰۷
- هارون به نام دین و دستگیری امام موسی ابن جعفر علیه السلام ۱۰۹
- دین فقط لقلقه زبان ۱۰۹
- قرآن از دین به دنیا فروشان می گوید ۱۱۱
- پوشاندن لباس حق به باطل یکی دیگر از کارهای دین به دنیا فروشان ۱۱۲
- کسب رضایت مخلوق و سخط خالق ۱۱۳
- شریح قاضی و دین فروشی ۱۱۴
- استفاده گزینشی از حدیث پیامبر صلی الله علیه و آله ۱۱۶
- رنگ عوض کردن شیوه نفاق ۱۱۷
- اشرافی گری عامل دین فروشی ۱۱۹
- مغیره بن شعبه و سوءاستفاده از دین ۱۲۱
- چند چهره ها نیز از ابزار دین بهره می گیرند ۱۲۳
- استفاده ابزاری از آزادی و دموکراسی ۱۲۵

ریاکاری و تظاهر	۱۲۵
مردم‌شناسی	۱۲۷
ایجاد گروه و حزب	۱۳۴
سیاسی‌کاری	۱۳۵
خطر نفوذ	۱۳۶
مقام معظم رهبری این خطر را بارها و مکرر گوشزد نمودند که به بخشی از هشدارهای معظم‌له اشاره می‌گردد	۱۳۸
نفوذ حتی در بیوت مراجع	۱۳۹
نفوذ اقتصادی	۱۴۰
نفوذ سیاسی	۱۴۱
نقشه امروز دشمن	۱۴۳
دشمن‌شناسی و نقشه‌های او	۱۴۵
روشنگری باید کرد	۱۴۷

مقدمه

موضوع نفاق در طول تاریخ از موضوعاتی بوده که بشر از بدو آفرینش همواره با آن درگیر بوده است و اولین نفاق را شیطان بکار برد و آدم را فریب داد و خود را با اینکه دشمن بود، آن هم (عدو مبین)، ولی خود را دوست و دلسوز معرفی کرد: «وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَأَقُلْ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ»^۱

«و برای آن دو سوگند یاد کرد که من قطعاً از خیرخواهان شما هستم پس آن دو را با فریب به سقوط کشانید پس چون آن دو از [میوه] آن درخت [ممنوع] چشیدند برهنگی هایشان بر آنان آشکار شد و به چسبانیدن برگ [های درختان] بهشت بر خود آغاز کردند و پروردگارشان بر آن دو بانگ

۱. سورة اعراف، آیه ۲۱ و ۲۲.

بر زد مگر شما را از این درخت منع نکردم و به شما نگفتم که در حقیقت شیطان برای شما دشمنی آشکار است.»

و نیز از مقدسات یعنی قسم بهره جست که از شیوه‌های نفاق است. بنابراین نفاق از دشمن است، ولی با شیوه نفاق نزدیک می‌شود و چهره دشمن خود را در چهره دوست و دلسوز پنهان می‌دارد تا نزدیک شود و ضربه را کاری تر وارد سازد. انسان از دشمن مرئی و آشکار راحت پرهیز می‌کند و یا خود را مجهز به دفاع می‌سازد؛ ولی دشمن دوست نما را نمی‌توان شناخت و برخورد نمود، گاهی انسان با او همکاری نیز می‌کند. لذا قرآن کریم منافق را از کافر زشت‌تر و عذابش را دردناک‌تر می‌داند ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾^۱ «آری منافقان در فروترین درجات دوزخند و هرگز برای آنان یآوری نخواهی یافت.»

قرآن مسلمانان را به شدت از منافقین بر حذر داشته و صفات و نشانه‌های آنان را مطرح نموده که مسلمانان از شر آنان در امان باشند.

در تمام دوران‌ها، منافقین در راه انبیا الهی سنگ‌اندازی و کارشکنی می‌کردند و جلو موفقیت آنان را می‌گرفتند که در داستان‌های قرآن به آنها اشاره گردیده است. ولی آنچه مهم است اینکه از صدر اسلام، این گروه کوردل همواره ضد راه پیامبر و مسلمانان بودند و آسیب می‌رساندند و کارشکنی می‌کردند، جاسوسی می‌کردند ﴿سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَاعُونَ لِقَوْمٍ آخِرِينَ﴾^۲ «[به سخنان تو] گوش می‌سپارند [تا بهانه‌ای] برای تکذیب [تو]

۱. سورة نساء، آیه ۱۴۵.

۲. سورة مائده، آیه ۴۱.

بیابند]» در تمام دوران اسلام، از زمان رسول خدا ﷺ تا کنون این دشمن خطرناک خانگی حضور داشته و دارند و ضربه می‌زنند. گرچه شیوه‌های آنان در هر عصری تغییر می‌کند، در عصر انقلاب اسلامی و به‌ویژه در شرایط فعلی با توجه به رشد اسلام و جمهوری اسلامی، تز نفاق تغییر کرده و به اصطلاح، علمی و مدرنیزه شده است و متأسفانه جوانان عزیز ما که قدرت تشخیص و تجربه آنان پائین است بیشتر از این دشمن پنهان آسیب می‌بینند. حقیر لازم دانستم در مورد نفاق و شیوه‌های نوین و نشانه‌های آنان برگرفته از قرآن برای روشن شدن ذهن جوانان و آگاهی آنان بیان کنم تا مراقب چهره‌های کثیف ابلیسی باشند.

مطالب این کتاب در دو بخش عرضه می‌شود: بخش نخست نفاق در قرآن و احادیث و بخش دوم نسبت به بعضی شیوه‌ها و طرفندهای رایج عصر ما نمونه‌هایی را بیان می‌کنیم. خداوند، جهان اسلام و جوانان را از شر منافقان پلید چه در سطح جهان و نفاق کلان و چه نفاق داخلی و درون حفظ فرماید.

استاد حوزه و دانشگاه

عباس رحیمی

بخش اول

نفاق در قرآن و احادیث

نشانه‌های منافق در قرآن

منافق در قرآن این‌گونه توصیف گردیده است:

۱. منافق دروغ می‌گوید: «إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ»^۱؛ «چون منافقان نزد تو آیند گویند گواهی می‌دهیم که تو واقعاً پیامبر خدایی و خدا [هم] می‌داند که تو واقعاً پیامبر او هستی و خدا گواهی می‌دهد که مردم دوچهره سخت دروغ‌گویند.»

۲. رفتار بسیار بدی دارند: «إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ»^۲؛ «راستی که آنان چه بد می‌کنند.»

۳. با پوشش سوگند می‌خواهند حرف خود را راست جلوه دهند و از رسوائی مصون بمانند: «اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً»^۳؛ «سوگندهای خود را [چون] سپری بر خود می‌گیرند.»

۱. سوره منافقون، آیه ۱.

۲. سوره مائده، آیه ۲.

۳. همان.

۴. جلو کارهای خیر و الهی، مانع ایجاد می‌کنند: «فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ»؛^۱ «و [مردم را] از راه خدا بازداشته‌اند.»

۵. منافقین نفهمند، بی‌فرهنگ و نادان هستند: «فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ»؛^۲ «و [دیگر] نمی‌فهمند.» «وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ»؛^۳ «لیکن این دورویان نمی‌دانند.»

۶. چرب زبان و فریبکارند: «وَإِذَا رَأَوْهُمْ تَعْجَبَكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ»؛^۴ «چون آنان را ببینی هیكل هایشان تو را به تعجب وامی‌دارد و چون سخن گویند به گفتارشان گوش فرامی‌دهی.»

۷. از بس خائند به خودشان بدبینند: «يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ»؛^۵ «هر فریادی را به زیان خویش می‌پندارند.»

۸. منافقین، دشمن واقعی هستند و باید از آنان حذر نمود: «هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرُهُمْ»؛^۶ «خودشان دشمنند از آنان بپرهیز.»

۹. سزاوار نفرینند: «قَاتِلْهُمْ اللَّهُ»؛^۷ «خدا بکشدشان.»

۱۰. متکبر و خودخواهند: «وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّا

رُءُوسَهُمْ وَرَأَوْا بُصْدُونَهُمْ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ»؛^۸ «و چون بدیشان گفته شود

بیاپید تا پیامبر خدا برای شما آمرزش بخواهد سرهای خود را

برمی‌گردانند و آنان را می‌بینی که تکبرکنان روی برمی‌تابند.»

۱. همان.

۲. سورة مائده، آیه ۳.

۳. سورة مائده، آیه ۸.

۴. سورة مائده، آیه ۴.

۵. همان.

۶. همان.

۷. همان.

۸. سورة مائده، آیه ۵.

۱۱. فاسق و بی دینند: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ»؛^۱ «خدا فاسقان را

راهنمایی نمی کند.»

۱۲. تحریم اقتصادی می کنند تا مردم را از رهبری جدا کنند: «هُمْ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا

تَنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ»؛^۲ «آنان کسانی اند که می گویند به کسانی که نزد

پیامبر خداوند انفاق مکنید تا پراکنده شوند و حال آنکه گنجینه های

آسمانها و زمین از آن خداست ولی منافقان در نمی یابند.»

۱۳. نیروهای مومن را طرد و منزوی و بدنام می کنند: «يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى

الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ»؛^۳ «می گویند اگر به مدینه برگردیم قطعاً

آنکه عزتمندتر است آن زبون تر را از آنجا بیرون خواهند کرد.»

۱۴. اهل خدعه و نیرنگ هستند: «يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا

أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ»؛^۴ «با خدا و مؤمنان نیرنگ می بازند ولی جز بر

خویشتن نیرنگ نمی زنند و نمی فهمند.»

۱۵. بیمار دلند «فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا»؛^۵ «در دلهایشان مرضی

است و خدا بر مرضشان افزود.»

۱۶. اهل فساد و فتنه اند: «وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ

مُصْلِحُونَ»؛^۶ «و چون به آنان گفته شود در زمین فساد مکنید می گویند ما

خود اصلاح گریم.»

۱. سورة مائده، آیه ۶.

۲. سورة مائده، آیه ۷.

۳. سورة مائده، آیه ۸.

۴. سورة بقره، آیه ۹.

۵. سورة بقره، آیه ۱۰.

۶. سورة بقره، آیه ۱۱.

۱۷. مومنان و حزب الله را بی خرد و سفيه می دانند: «وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ»^۱؛ «و چون به آنان گفته شود همان گونه که مردم ایمان آوردند شما هم ایمان بیاورید، می گویند: آیا همان گونه که کم خردان ایمان آورده اند ایمان بیاوریم؟ هشدار که آنان همان کم خردانند ولی نمی دانند.»

۱۸. پشت پرده با دشمنان هم پیمانند: «وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ»^۲؛ «و چون با کسانی که ایمان آورده اند برخورد کنند می گویند ایمان آوردیم و چون با شیطانهای خود خلوت کنند می گویند در حقیقت ما با شما ییم. ما فقط [آنان را] ریشخند می کنیم.»

۱۹. در گمراهی اند و از راه درست گریزانند: «أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ»^۳؛ «همین کسانی که گمراهی را به [بهای] هدایت خریدند.»

۲۰. به دشمنان امیدوارند: «الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ»^۴؛ «کسانی را که می پندارند به آنچه به سوی تو نازل شده و [به] آنچه پیش از تو نازل گردیده ایمان آورده اند [با این همه] می خواهند داورى میان خود را به سوى طاغوت ببرند؛ با آنکه قطعاً فرمان یافته اند که بدان كفر ورزند.

۲۱. فریبکار، ریاکار، در نماز کسل و در یاد خدا کم کارند: «إِنَّ الْمُنَافِقِينَ

۱. سورة بقره، آیه ۱۳.

۲. سورة بقره، آیه ۱۴.

۳. سورة بقره، آیه ۱۶.

۴. سورة نساء، آیه ۶۰.

يَخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَى يُرَاءُونَ النَّاسَ وَ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا * مُذَبِّذِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا^۱؛ «منافقان با خدا نیرنگ می کنند و حال آنکه او با آنان نیرنگ خواهد کرد و چون به نماز ایستند با کسالت برخیزند. با مردم ریا می کنند و خدا را جز اندکی یاد نمی کنند. میان آن [دو گروه] دو دلدند. نه با اینانند و نه با آنان و هر که را خدا گمراه کند هرگز راهی برای [نجات] او نخواهی یافت.»

۲۲. به دروغ ادعای ایمان و انقلابی گری می کنند: «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ»^۲؛ «و برخی از مردم می گویند ما به خدا و روز بازپسین ایمان آورده ایم ولی گروندگان [راستین] نیستند.»

۲۳. گفته های شان با عمل شان متعارض است: «وَلْيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا فَاَتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَا تَبْعَانَا كُمْ هُمْ لِلْكَفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ»^۳؛ «همچنین کسانی را که دورویی نمودند [نیز] معلوم بدارد و به ایشان گفته شد بیاید در راه خدا بجنگید یا دفاع کنید، گفتند اگر جنگیدن می دانستیم مسلماً از شما پیروی می کردیم. آن روز آنان به کفر نزدیکتر بودند تا به ایمان به زبان خویش چیزی می گفتند که در دلهای شان نبود و خدا به آنچه کتمان می کنند داناتر است.»

۲. سوره بقره، آیه ۸

۱. سوره نساء، آیه ۱۴۲ و ۱۴۳.

۳. سوره آل عمران، آیه ۱۶۷.

۲۴. تشویق دیگران به عدم حضور در جبهه دفاع: «الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ»؛^۱ «همان کسانی که [خود در خانه] نشستند و درباره دوستان خود گفتند اگر از ما پیروی می کردند کشته نمی شدند بگو اگر راست می گوئید مرگ را از خودتان دور کنید.»

۲۵. از حرف حق و اسلام و انقلاب روگردانند: «وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتُ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا»؛^۲ «و چون به ایشان گفته شود به سوی آنچه خدا نازل کرده و به سوی پیامبر [او] بسایید منافقان را می بینی که از تو سخت روی برمی تابند.»

۲۶. پیوند با دشمن دارند: «بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا * الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَبِيتُوا عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا»؛^۳ «به منافقان خبر ده که عذابى دردناک [در پیش] خواهند داشت. همانان که غیر از مؤمنان کافران را دوستان [خود] می گیرند؛ آیا سربلندی را نزد آنان می جویند [این خیالی خام است] چرا که عزت همه از آن خداست.» «أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ»؛^۴ «آیا ندیده‌ای کسانی را که قومی را که مورد خشم خدايند به دوستی گرفته‌اند آنها نه از شمايند و نه از ایشان و به دروغ سوگند یاد می کنند و خودشان [هم] می دانند.»

۲. سورة نساء، آیه ۶۱.

۴. سورة مجادله، آیه ۱۴.

۱. سورة آل عمران، آیه ۱۶۸.

۳. سورة نساء، آیه ۱۳۸ و ۱۳۹.

۲۷. فرصت طلب هستند: «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ»^۱ «و از میان مردم کسانی اند که می گویند به خدا ایمان آورده ایم و چون در [راه] خدا آزار کشند، آزمایش مردم را مانند عذاب خدا قرار می دهند و اگر از جانب پروردگارت پیروزی رسد حتماً خواهند گفت ما با شما بودیم. آیا خدا به آنچه در دل های جهانیان است داناتر نیست.»

۲۸. حزب شیطانند: «اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ»^۲ «شیطان بر آنان چیره شده و خدا را از یادشان برده است. آنان حزب شیطانند، آگاه باش که حزب شیطان همان زیانکارانند.»

۲۹. امر به منکر و نهی از معروف می کنند: «الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ»^۳ «مردان و زنان دو چهره [همانند] یکدیگرند به کار ناپسند و امی دارند و از کار پسندیده باز می دارند و دستهای خود را [از انفاق] فرو می بندند. خدا را فراموش کردند پس [خدا هم] فراموششان کرد. در حقیقت این منافقانند که فاسقند.»

۳۰. اهل تفرقه و چنددستگی برای شکست مسلمانان هستند: «وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِزْوَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

۱. سوره عنکبوت، آیه ۱۰.

۲. سوره مجادله، آیه ۱۹.

۳. سوره توبه، آیه ۶۷.

مِنْ قَبْلُ وَ لَيَخْلِفَنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ»^۱؛ «و آنهایی که مسجدي اختیار کردند که مایه زیان و کفر و پراکندگی میان مؤمنان است و [نیز] کمینگاهی است برای کسی که قبلاً با خدا و پیامبر او به جنگ برخاسته بود و سخت سوگند یاد می‌کنند که جز نیکی قصدی نداشتیم و [لی] خدا گواهی می‌دهد که آنان قطعاً دروغگو هستند.»

۳۱. دشمن نسل و ایجاد فساد در جامعه‌اند: «وَ إِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَ يُهْلِكَ الْخَرْتَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ»^۲؛ «و چون برگردد [یا ریاستی یابد] کوشش می‌کند که در زمین فساد نماید و کشت و نسل را نابود سازد و خداوند تباہکاری را دوست ندارد.»

۳۲. مفسد مدعی اصلاح هستند: «إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ»^۳؛ «ما خود اصلاح‌گریم.»
 ۳۳. هماره در تردید و شک هستند: «وَاز تَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ»^۴؛ «دل‌هایشان به شک افتاده و در شک خود سرگردانند.»

۳۴. به دنبال فتنه‌انگیزی‌اند: «يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ»^۵؛ «و در حق شما فتنه‌جویی می‌کردند.» «لَقَدْ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّىٰ جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ»^۶؛ «در حقیقت پیش از این [نیز] در صدد فتنه‌جویی برآمدند و کارها را بر تو وارونه ساختند تا حق آمد و امر خدا آشکار شد در حالی که آنان ناخشنود بودند.»

۱. سوره توبه، آیه ۱۲۷. ۲. سوره بقره، آیه ۲۰۵.
 ۳. سوره بقره، آیه ۱۱. ۴. سوره توبه، آیه ۴۵.
 ۵. سوره توبه، آیه ۴۷. ۶. سوره توبه، آیه ۴۸.

۳۵. برای دشمنان جاسوسی می‌کنند: ﴿فِيكُمْ سَمَاعُونَ لَهُمْ﴾؛^۱ «و در میان شما جاسوسانی دارند [که] به نفع آنان [اقدام می‌کنند].»

۳۶. فرار از حضور در جهاد: ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَ لَا تَفْتِنِّي اَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾؛^۲ «و از آنان کسی است که می‌گوید مرا [در ماندن] اجازه ده و به فتنه‌ام مینداز. هشی دار که آنان خود به فتنه افتاده‌اند و بی‌تردید جهنم بر کافران احاطه دارد.»

۳۷. از پیروزی اسلام ناراحت می‌شوند و از شکست آن خوشنود: ﴿اِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَاِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ اَخَذْنَا اَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَ يَتَوَلَّوْا وَ هُمْ قَرِحُونَ﴾؛^۳ «اگر نیکی به تو رسد آنان را بدحال می‌سازد و اگر پیشامد ناگواری به تو رسد می‌گویند ما پیش از این تصمیم خود را گرفته‌ایم و شادمان روی برمی‌تابند.»

۳۸. از کمک به اسلام و مسلمانان ناراحتند: ﴿وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ اِلَّا وَ هُمْ كُسَالَى وَ لَا يُنْفِقُونَ اِلَّا وَ هُمْ كَارِهُونَ﴾؛^۴ «و جز با [حال] کسالت نماز به‌جانی‌آورند و جز با کراهت انفاق نمی‌کنند.»

۳۹. با زور قسم می‌خواهند اثبات کنند که با مسلمانان هستند: ﴿يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَاِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَاِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾؛^۵ «برای شما سوگند یاد می‌کنند تا از آنان خوشنود گردید. پس اگر شما هم از ایشان خوشنود شوید قطعاً خدا از گروه فاسقان خوشنود نخواهد شد.» و

۱. سوره توبه، آیه ۴۷.

۲. سوره توبه، آیه ۴۹.

۳. سوره توبه، آیه ۵۰.

۴. سوره توبه، آیه ۵۴.

۵. سوره توبه، آیه ۹۶.

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِئْنٌ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ^۱؛ «به خدا سوگند یاد می کنند که آنان قطعاً از شما نیستند. در حالی که از شما نیستند. لیکن آنان گروهی هستند که می ترسند.»

۴۰. اعتراض به رهبری: «وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسَخَطُونَ^۲؛ «و برخی از آنان در [تقسیم] صدقات بر تو خرده می گیرند. پس اگر از آن [اموال] به ایشان داده شود خشنود می گردند و اگر از آن به ایشان داده نشود بناگاه به خشم می آیند.»

۴۱. آزاررسانی به رهبری: «وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ^۳؛ «از ایشان کسانی هستند که پیامبر را آزار می دهند و می گویند او زودبازور است.»

۴۲. عهد شکن: «فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ^۴؛ «در نتیجه به سزای آنکه با خدا خلف وعده کردند و از آن روی که دروغ می گفتند در دلهایشان تا روزی که او را دیدار می کنند پیامدهای نفاق را باقی گذارد.»

۴۳. تحقیر و توهین به مومنان معتقد: «الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ^۵؛ «کسانی که بر مؤمنانی که [افزون بر صدقه واجب] از روی میل صدقات [مستحب نیز] می دهند عیب می گیرند و [همچنین] از

۲. سوره توبه، آیه ۵۸.

۴. سوره توبه، آیه ۷۷.

۱. سوره توبه، آیه ۵۶.

۳. سوره توبه، آیه ۶۱.

۵. سوره توبه، آیه ۷۹.

کسانی که [در انفاق] جز به اندازه توانشان نمی یابند [عیبجویی می کنند] و آنان را به ریشخند می گیرند [بدانند که] خدا آنان را به ریشخند می گیرد و برای ایشان عذابی پر درد خواهد بود.»

۴۴. بهانه تراشی برای عدم همکاری و مخالفت با رهبری: «فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ»؛^۱ «برجای ماندگان به [خانه] نشستن خود پس از رسول خدا شادمان شدند و از اینکه با مال و جان خود در راه خدا جهاد کنند کراحت داشتند و گفتند در این گرما بیرون نروید. بگو اگر دریابند آتش جهنم سوزان تر است.» «يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأْنَا اللَّهَ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ»؛^۲ «هنگامی که به سوی آنان بازگردید برای شما عذر می آورند. بگو عذر نیاورید. هرگز شما را باور نخواهیم داشت، خدا ما را از خبرهای شما آگاه گردانیده و به زودی خدا و رسولش عمل شما را خواهند دید. آنگاه به سوی دانای نهان و آشکار بازگردانیده می شوید و از آنچه انجام می دادید به شما خبر می دهد.»

۴۵. اتهام به رهبری: «وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا»؛^۳ «و هنگامی که منافقان و کسانی که در دلهایشان بیماری است می گفتند خدا و فرستاده اش جز فریب به ما وعده ای ندادند.»

۱. سوره توبه، آیه ۸۱.

۲. سوره توبه، آیه ۹۴.

۳. سوره احزاب، آیه ۱۲.

۴۶. شانه خالی کردن از تکلیف و پخش شایعه: «وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِنَّهُمْ يُرِيدُونَ الْإِفْرَارَ»^۱ «و چون گروهی از آنان گفتند ای مردم مدینه، دیگر شما را جای درنگ نیست. برگردید و گروهی از آنان از پیامبر اجازه می خواستند و می گفتند خانه های ما بی حفاظ است و [لی خانه هایشان] بی حفاظ نبود. [آنان] جز گریز [از جهاد] چیزی نمی خواستند.»

۴۷. خالی کردن دل مسلمانان و ترساندن آنها: «قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا»^۲ «خداوند کارشکنان [و مانع شوندگان] شما و آن کسانی را که به برادرانشان می گفتند نزد ما بیایید و جز اندکی روی به جنگ نمی آورند [خوب] می شناسد.»

۴۸. ترسو هستند و مسلمانان را در سختی تنها می گذارند: «أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ»^۳ «بر شما بخیلانند و چون خطر فرارسد آنان را می بینی که مانند کسی که مرگ او را فرو گرفته.»

۴۹. طلبکاری و مطالبه گری: «فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِالْسِنَةِ جِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا»^۴ «چشمانشان در حلقه می چرخد [و] به سوی تو می نگرند و چون ترس

۱. سوره احزاب، آیه ۱۳.

۲. سوره احزاب، آیه ۱۸.

۳. سوره احزاب، آیه ۱۹.

۴. سوره احزاب، آیه ۱۹.

برطرف شود شما را با زبانهایی تند نیش می‌زنند. بر مال حریصند. آنان ایمان نیاورده‌اند و خدا اعمالشان را تباه گردانیده و این [کار] همواره بر خدا آسان است.»

۵۰. تخریب رهبری با تهمت و شایعات: «لَوْ لَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ»؛^۱ «چرا هنگامی که آن [بهتان] را شنیدید مردان و زنان مؤمن گمان نیک به خود نبردند و نگفتند این بهتانی آشکار است.»

با مطالعه دقیق آیات به ویژه سوره بقره، توبه، احزاب و منافقون و فتح و محمد ﷺ به صفات و نشانه‌های دیگر برخورد می‌کنیم که فعلاً به نکات فوق اکتفا می‌کنیم که خلاصه می‌شوند در چند شاخص معین؛ اول: ایجاد اختلاف و فتنه میان مسلمانان، دوم: کارشکنی و سنگ اندازی در راه موفقیت رهبری و مسلمانان، سوم: ریاکاری و شانه خالی کردن از خدمت و جهاد و نصرت اسلام، چهارم: ایجاد جو روانی و ترس و وحشت در میان مسلمانان و ناامید ساختن آنان، پنجم: اصرار در تخریب چهره رهبری و خرده‌گیری از ایشان، ششم: سازش پشت پرده با دشمنان، هفتم: دروغگوئی مدام و سوءاستفاده از مقدسات.

شیوه مقابله با نفاق از نظر قرآن

قرآن کریم مکرر آنها را تهدید به عذاب دردناک نموده است از جمله «إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا»؛^۲ «آری منافقان در

۱. سوره نور، آیه ۱۲.

۲. سوره نساء، آیه ۱۴۵.

فروترین درجات دوزخند و هرگز برای آنان یاوری نخواهی یافت.» و علاوه بر آن به رهبری جامعه و مسلمانان دستورهای صادر فرموده مانند:

الف: عدم توجه به آنان و بی اعتنائی به نظریه و تفکرات آنها: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾^۱ «ای پیامبر از خدا پروا بدار و کافران و منافقان را فرمان مبر که خدا همواره دانای حکیم است.»

﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذَاهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾^۲ «و کافران و منافقان را فرمان مبر و از آزارشان بگذر و بر خدا اعتماد کن و کارسازی [چون] خدا کفایت می کند.»

ب: سختگیری و برخورد تند با آنان و ممنوعیت هرگونه مماشات و نرمش: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾^۳ «ای پیامبر با کافران و منافقان جهاد کن و بر آنان سخت بگیر و جایگاهشان دوزخ است و چه بد سرانجامی است.»

ج: باید منافقین طرد شوند و هرگز به آنها بها داده نشود: ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ﴾^۴ «و هرگز بر هیچ مرده‌ای از آنان نماز مگذار و بر سر قبرش نایست چرا که آنان به خدا و پیامبر او کافر شدند و در حال فسق مردند.»

این آیه شریفه تکلیف بعضی‌ها را که در مجالس ختم منافقین و مخالفین

۱. سورة احزاب، آیه ۱.

۲. سورة احزاب، آیه ۴۸.

۳. سورة توبه، آیه ۷۳.

۴. سورة توبه، آیه ۸۴.

و مسئله دارها و اهل فتنه و خیانت شرکت می کنند و به تشیع جنازه آنان می روند و از مرده آنها هم می خواهند بهره برداری سیاسی کنند روشن می سازد یا در زنده بودنشان به ملاقات آنان در زندان یا منزل می روند و ... و یا به هر مناسبتی اسم آنها را می برند، گرچه از تریبون مجلس یا تبلیغات انتخاباتی باشد.

د: باید ریشه کن شوند: «مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوا أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا»^۱
«از رحمت خدا دور گردیده و هر کجا یافته شوند گرفته و سخت کشته خواهند شد.»

از صراحت آیات استفاده می شود که شخص منافق همان کافر است و هرگز ایمان ندارد و نه خداوند و نه رهبر و نه معاد را قبول ندارد، تنها ایمان ظاهری آورده که راحت تر بتواند ضربه بزند و مأموریت خود را انجام دهند. منافق نیروی نفوذی دشمن است، دشمن نامرئی و دشمن خانگی است و به همین جهت بسیار خطرناک تر از کافر و مشرک شناخته شده می باشد. دشمن نامرئی خطرش به مراتب بیشتر از دشمن مرئی و شناخته شده است. لذا آیات قرآن بسیار آنان را مورد تهدید قرار داده و مسلمانان را نیز از خطر آنان آگاه نموده است.

ه: قرآن منافقین را با صفات لا يعلمون، لا يفقهون، لا يشعرون، فاسقون و مفسدون معرفی نموده که باید مسلمان آنها را بشناسند و به کلی از جامعه اسلامی طردشان کنند.

۱. سوره احزاب، آیه ۶۱.

نفاق در احادیث

در احادیث در مورد نفاق و منافق و شاخصه‌های آنها، بسیار مطرح گردیده که به بخشی کوتاه از آن اشاره می‌گردد.

امام علی علیه السلام فرمود: **النَّفَاقُ أَخُو الشُّرْكِ**^۱؛ نفاق، برادر شرک به [خداوند] است.

نقش نفاق در ابزار قرار دادن دین

ریشه دین‌فروشی‌ها و ابزار قرار دادن دین، خصلت زشت نفاق است. در طول تاریخ ملت‌ها با آن مواجه بوده‌اند. منافق برای نفوذ در هدف مورد نظر از شیوه‌های ابزاری بهره می‌جوید، نماز جماعت می‌خواند، در دعا شرکت می‌کند، حتی گریه نفاق و اشک نفاق هم می‌ریزد و ریش می‌گذارد.

گریه وسیله نفاق

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: **الْمُنَافِقُ يَمْلِكُ عَيْنِيهِ يَبْكِي كَمَا يَشَاءُ**^۲؛ «منافق بر دیدگان خویش مسلط است چنان که بخواهد گریه می‌کند.»

افراد ساده‌دل و خوش‌باور وقتی دیدند طرف گریه می‌کند، اشک می‌ریزد، زود تحت تأثیر قرار می‌گیرد و بسا به او اعتماد کنند در صورتی که او منافق است و با گریه فریب، به دنبال ضربه زدن است.

۱. شرح غررالحکم، ج ۱، ص ۱۳۰.

۲. نهج الفصاحه، تهران، دنیای دانش، ۱۳۸۲ ش، ص ۷۸۴.

و فرمودند: بُكَاءُ الْمُؤْمِنِ مِنْ قَلْبِهِ وَ بُكَاءُ الْمُنَافِقِ مِنْ هَامَتِهِ^۱ «گریه مؤمن از درون) دل اوست و گریه منافق از (ظاهر و) سرش.»

چنان که اثر دروغین سجده در پیشانیش درست می کند، قرآن می خواند، شعارهای داغ می دهد، تا خوب اعتماد طرف مقابل را جلب کند و به او نزدیک شود و اسرار را به دست آورد و ضربه نهائی را بزند، بسیاری کسانی که از این راه کلاهبرداری و میلیون ها تومان و بلکه میلیارد ها به جیب می زنند. اختلاس می کنند، مال مردم را تصاحب می کنند و ناگهان غیبشان می زند و ناپدید می شوند.

در عصر ما از این گونه مسائل بسیار است و با تمام هشدارهائی که دین می دهد، و نیروهای امنیتی می دهند باز هم عده ای فریب این شیادان را می خورند، گرگ هائی هستند که اگر گرگ نباشی تو را می درند. بی دلیل نیست که قرآن و اهل بیت علیهم السلام و پیشوایان در مورد نفاق و منافق بسیار هشدار داده و همواره صفات آنها را بیان کرده اند که مردم و مؤمنان فریب نخورند. آیات سوره منافقون و آیات سوره احزاب و سایر آیات قرآن شاهد این موضوع است که حتی جایگاه منافق را در قعر جهنم قرار داده است ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾^۲ «آری منافقان در فروترین مراتب دوزخند و هرگز برای آنان یآوری نخواهی یافت.»

و قیامت نیز می خواهند از نفاقشان سوء استفاده کنند و هنگامی که اجازه نمی دهند از نور مؤمنین بهره جویند می گویند: مگر ما با شما نبودیم؟ ﴿يَوْمَ

۲. سوره نساء، آیه ۱۴۵.

۱. الجامع الصغير، ج ۳۱۵۶.

يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ^۱ «آن روز مردان و زنان منافق به کسانی که ایمان آورده‌اند می‌گویند ما را مهلت دهید تا از نورتان [اندکی] بگیریم، گفته می‌شود باز پس برگردید و نوری درخواست کنید. آنگاه میان آنها دیواری زده می‌شود که آن را دروازه‌ای است، باطنش رحمت است و ظاهرش روی به عذاب دارد.»

حرص و علاقه شدید به دنیا و پست و مقام از نشانه‌های منافق است. آنان که به هر قیمتی می‌خواهند پستی بدست آورند در اوج نفاقند.

امام صادق علیه السلام فرمود: أَرْبَعٌ مِنْ عِلَامَاتِ النِّفَاقِ: قَسَاوَةُ الْقَلْبِ، وَ جُمُودُ الْعَيْنِ، وَالْإِصْرَارُ عَلَى الذَّنْبِ، وَالْحِرْصُ عَلَى الدُّنْيَا؛^۲ «چهار چیز از نشانه‌های نفاق است: سخت‌دلی، خشکیدگی چشم، مداومت بر گناه و حرص به دنیا.»

چنان که دروغ، وعده‌های دروغ و فریبکاری نیز نشانه نفاق می‌باشد. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا اتَّيَمَنَ خَانَ؛^۳ «نشانه منافق سه چیز است، هرگاه سخن گوید دروغ گوید، هرگاه وعده دهد وفا نکند و هرگاه به او اعتماد شود خیانت کند.»

و در حدیث دیگر فرمود: ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى وَزَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ: مَنْ إِذَا اتَّيَمَنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَالَ فِي كِتَابِهِ: «إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ». وَقَالَ: «أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ». وَفِي

۱. سورة حدید، آیه ۱۳.

۲. الاختصاص، ص ۲۲۸؛ منتخب میزان الحکمه، ص ۵۶۶.

۳. الترغیب والترهیب: ۱۳/۹/۴.

قوله عز وجل: «و اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا»^۱ «سه خصلت است که در هر که باشند منافق است، هر چند اهل روزه و نماز باشد و خودش را مسلمان بداند: ۱. کسی که هرگاه به او اعتماد شود خیانت ورزد و ۲. هرگاه سخن گوید دروغ گوید و ۳. هرگاه وعده دهد خُلف وعده کند. خداوند عز وجل در کتاب خود فرمود: «به راستی که خدا خیانتکاران را دوست ندارد» و فرمود: «لعنت خدا بر او اگر از دروغگویان باشد» و در آنجا که فرمود: «و در این کتاب از اسماعیل یاد کن که او راست وعده و فرستاده‌ای پیامبر بود.»

از دیگر نشان منافقان رنگ عوض کردن و به اصطلاح، نان به نرخ روز خوردن است. امام علی علیه السلام در هشدار و توصیف منافقان می‌فرماید:

أَوْصِيَكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَ أَحْذَرُكُمْ أَهْلَ النِّفَاقِ فَإِنَّهُمْ الضَّالُّونَ الْمُضِلُّونَ وَ الزَّالُّونَ الْمُرْتَلُونَ، يَتَلَوْنَهُ أَلْوَانًا وَ يَفْتَنُونَهُ أَفْتِنَانًا وَ يَعْمِدُونَكُمْ بِكُلِّ عِمَادٍ وَ يَرِصُّونَكُمْ بِكُلِّ مِرْصَادٍ؛ قُلُوبُهُمْ دَوِيَّةٌ وَ صِفَاهُمْ نَقِيَّةٌ، يَمْشُونَ الْخَفَاءَ وَ يَدِبُونَ الضَّرَاءَ، وَ صَفُهُمْ دَوَاءٌ وَ قَوْلُهُمْ شِفَاءٌ وَ فِعْلُهُمْ الدَّاءُ الْعِيَاءُ حَسَدُهُ الرَّخَاءُ وَ مَوَكِّدُهُ الْبَلَاءُ وَ مُقْنِطُو الرَّجَاءِ؛ لَهُمْ بِكُلِّ طَرِيقٍ صَرِيحٌ وَ إِلَى كُلِّ قَلْبٍ شَفِيعٌ وَ لِكُلِّ شَجْوٍ دُمُوعٌ يَتَقَارِضُونَ الثَّنَاءَ وَ يَتَرَاقِبُونَ الْجَزَاءَ. إِنْ سَأَلُوا الْحَقُّوا وَ إِنْ عَذَلُوا كَشَفُوا وَ إِنْ حَكَمُوا أَسْرَفُوا. قَدْ أَعَدُّوا لِكُلِّ حَقٍّ بَاطِلًا وَ لِكُلِّ قَائِمٍ مَائِلًا وَ لِكُلِّ حَقٍّ قَاتِلًا وَ لِكُلِّ بَابٍ مِفْتَاحًا وَ لِكُلِّ لَيْلٍ مِصْبَاحًا. يَتَوَصَّلُونَ إِلَى الطَّمَعِ بِالْبَيَاسِ لِيَقِيمُوا بِهِ أَسْوَاقَهُمْ وَ يُنْفِقُوا بِهِ أَعْلَاقَهُمْ. يَقُولُونَ قِيَسَبْهُونَ وَ يَصِفُونَ قِيَمَوْهُونَ قَدْ هَوَّنُوا الطَّرِيقَ وَ أَضْلَعُوا الْمَضِيقَ، فَهُمْ لَمَّةُ الشَّيْطَانِ وَ حُمَةُ النَّيِّرَانِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ

أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ؛^۱ «ای بندگان خدا، شما را به ترس از خدا سفارش می‌کنم و از منافقان برحذر می‌دارم. منافقان، گمراهان و گمراه کنندگان‌اند. خود خطا کارند و دیگران را هم به خطا اندازند.

هر بار رنگی به خود گیرند و هر روز سخنی دیگر گویند و شیوه‌ای دیگر انگیزند و تا شما را گمراه کنند به هر وسیله چنگ می‌زنند و در هر جا به کمین می‌نشینند. دل‌هایشان بیمار است، بیماری درمان‌ناپذیر، ولی ظاهرشان آراسته و پاکیزه است.

در پنهانی راه می‌روند و چون خزندگان درون جنگلها، از بیراهه‌ها حرکت می‌کنند. سخن‌گفتنشان به دار و ماند و به زبان، شفای دیگران خواهند، ولی به عمل دردی درمان‌ناپذیرند. اگر دیگران در راحت باشند، رشک برند که به جد خواستار بلایند و رشته امیدها را می‌بُرند.

در هر راهی، کسانی را فدای خود کرده، به خاک هلاک افکنده‌اند و ایشان را نزد هر دلی شفاعتگری است. بر هر غمی سرشک‌ها افشانده‌اند. مدح و ثنا به یکدیگر وام دهند و منتظر پاداشش باشند. اگر چیزی را خواهند، به اصرار خواهند و اگر مورد ملامت قرار گیرند، پرده‌داری کنند و اگر داوری کنند به اسراف گرایند.

برای هر حقی باطلی مهیا کرده‌اند و برای هر راستی، کثری. و برای هر زنده‌ای، کشته‌ای و برای هر دری کلیدی و برای هر شبی، چراغی. نومید نمایی را وسیله آزمندی خود سازند تا بازار خود گرم دارند و

۱. نهج البلاغه، خطبه ۱۹۴ (خطبه منافقین).

کالای خود به بهای بیشتر بفروشد. سخن باطل می‌گویند و حق جلوه می‌دهند تا دیگران را به اشتباه افکنند. اگر توصیف می‌کنند، تزویر می‌کنند. طریق باطل را آماده و آسان جلوه دهند و گذرگاههای تنگ آن را پریچ و خم سازند تا رونده در آن سرگشته بماند. گروه شیطان‌اند و زبانه‌های آتش. «آنان حزب شیطانند و بدانید که حزب شیطان زیانکاران‌اند.»

ریاکاری از اصول منافق است. استفاده ابزاری از دین، از عبادت، از جلسه مذهبی، از بکار بردن کلمات جذاب و فریب‌گونه از عادات اینگونه آدم‌ها است.

امام علی علیه السلام فرمودند: لَا تَلْتَمِسِ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ، وَلَا تُؤَثِّرِ الْعَاجِلَةَ عَلَى الْآجِلَةِ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ شِيمَةُ الْمُنَافِقِينَ وَ سَجِيَّةُ الْمَارِقِينَ؛^۱ «دنیا را با کار آخرت مجوی و این جهان را بر آن جهان برمگزین که این، خوی منافقان و خصلت از دین خارج‌شدگان است.»

مخالفت و ضدیت با ولایت کار منافق است. ام سلمه می‌گوید: شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام می‌فرماید: لَا يُبْغِضُكَ مُؤْمِنٌ، وَلَا يُحِبُّكَ مُنَافِقٌ؛^۲ «مؤمن، تو را دشمن نمی‌دارد و منافق، دوست نمی‌دارد.»

تفاوتی ندارد چه کسی باشی

کسانی که ویژگی‌های نفاق را داشته باشند و ظاهر و باطنشان دو تا باشد منافقند، هر که باشد در هر لباسی باشد و در هر مقام و شغل و مسئولیتی باشد.

۱. غررالحکم، ح ۱۰۴۰۵.

۲. مسند ابن حنبل: ۱۰ / ۱۷۶ / ۲۶۵۶۹؛ سنن الترمذی: ۵ / ۶۳۵ / ۳۷۱۷ و فیه.

رسول خدا ﷺ فرمود: مَنْ خَالَفَتْ سِرِّيَّتَهُ عَلَانِيَتُهُ فَهُوَ مُنَافِقٌ كَانَتْهُ مَن كَانَ؛^۱ کسی که باطنش با ظاهرش ناسازگار باشد او منافق است، هر که می خواهد باشد.

چرب زبانی شیوه اهل نفاق

و فرمودند: اِنِّي لَا اتَّخَوِّفُ عَلَى أُمَّتِي مُؤْمِنًا وَلَا مُشْرِكًا، فَاَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيَخْجُزُهُ اِيْمَانُهُ وَاَمَّا الْمُشْرِكُ فَيَقْمَعُهُ كُفْرُهُ، وَلَكِنْ اَتَّخَوِّفُ عَلَيْكُمْ مُنَافِقًا عَلِيمَ اللِّسَانِ، يَقُولُ مَا تَعْرِفُونَ وَ يَعْمَلُ مَا تُتَكَبَّرُونَ؛^۲ «من هرگز بر امتم از سوی مؤمن و مشرک بیمناک نیستم؛ مؤمن را ایمانش باز می دارد و مشرک را کفرش ریشه کن می سازد. لیکن نگرانی و بیم من بر شما از سوی منافقِ دانا زبان است که می گوید آنچه را می شناسید و عمل می کند آنچه را نمی شناسید.»

اساس نفاق بر دروغ است «وَاللَّهِ يَشْهَدُ اِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ»؛^۳ «خدا گواهی می دهد که مردم دو چهره سخت دروغگویند.»
امام علی علیه السلام فرمود: الْكَذِبُ يُوْدِي اِلَى النِّفَاقِ؛^۴ «دروغ منجر به نفاق می شود.»
امام علی علیه السلام فرمود: بِالْكَذِبِ يَتَزَيَّنُّ اَهْلُ النِّفَاقِ؛^۵ «منافقان با دروغ، خود را آراسته جلوه می دهند.»

درد کشنده

امام علی علیه السلام فرمود: الْمُنَافِقُ قَوْلُهُ جَمِيلٌ، وَفِعْلُهُ الدَّائِلُ الدَّخِيلُ؛^۶ «منافق گفتارش زیبا و کردارش بیماری درونی است.»

۱. بحار الأنوار: ۲۰۷/۷۲، ۸/منتخب میزان الحکمة.

۲. بحار الأنوار، ج ۲، ص ۱۱۰ و ج ۳۳، ص ۵۴۹ و ۵۸۲.

۳. سورة منافقون، آیه ۱.

۴. میزان الحکمة، ج ۴، ج ۳، ص ۲۶۷۷.

۵. همان، ۱۵۷۸.

۶. غرر الحکم، ۴۲۲۲.

سایر تألیفات چاپ شده از همین نویسنده:

۱. مدیر موفق	۲۰. تجارت موفق
۲. شهروند موفق	۲۱. حق الناس
۳. خرقة‌های آتشین	۲۲. النداء المبارک
۴. گفتگو در محضر امیرالمومنین علیه السلام	۲۳. از فردا چه خبر؟
۵. امید فردا	۲۴. نماز شب
۶. فرشتگان زمین	۲۵. شمیم گل نرگس
۷. خانواده موفق	۲۶. زندگی موفق
۸. گریز از گناه	۲۷. جوان موفق
۹. آسیب‌شناسی سنت‌ها	۲۸. امت واحده
۱۰. گلستان زیبائی‌ها	۲۹. نمونه‌های موفق
۱۱. جشن تکلیف	۳۰. اسراف چرا؟
۱۲. بازنشستگان و بزرگسالان موفق	۳۱. تولی و تبری
۱۳. جوان، دین، سیاست	۳۲. چراغ راه
۱۴. مدیر مواظب باش	۳۳. سبک زندگی فاطمه زهرا علیها السلام
۱۵. بصیرت نیاز همیشگی	۳۴. لحظه فراموش نشدنی
۱۶. ندای آسمانی	۳۵. تربیت فرزند موفق
۱۷. ازدواج موفق	۳۶. علی علیه السلام امام المتقین
۱۸. صدقه	۳۷. امام علی علیه السلام با کودکان سخن می‌گوید
۱۹. امام خویش را بشناس	